

P.P. PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW
PRACOWNIA w SZCZECINIE, ul. RYCERSKA 3

Obiekt: Park podworski
Adres: Kazimierz Pomorski
Stadium: Ekspertyza ogólna
Część: dendrologiczno - techniczna
Gł. Projektant: Woj. Koszałin
Projektant: inż. Jan Winter
Nr zlec. _____ Rok 1975

WZP Szczecin, zam. nr 2855 74 50 0 t

URZĄD WŁAŚCICIELSKI
75-000
WYDZIAŁ
BUDOWNICTWA

NR. INW. 2266

824

adres

obiekt

WZP Szczecin, zam. nr 2854-74 5000 t

ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

~~Zarząd Ochrony i Konserwacji Zespołu Pałac.-Ogrod.~~

Muzeum Narodowe w Warszawie

Сыктывкарский № 9, тел. 29-67-78

PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW

PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE
ODDZIAŁ SZCZECIN, UL. RYCERSKA NR 3 — TEL. 8355

Nr archiwalny

Nr zlecenia

Inwestor naczelny Ministerstwo Kultury i Sztuki

Inwestor główny

Inwestor bezpośredni Wojewódzki Konserwator Zabytków w Koszalinie

PROJEKT

Obiekt Park podworski

Adres Kazimierz Pomorski, pow. Koszalin, woj. Koszalin

Branża Ekspertyza ogólna dendrologiczno - techniczna

Faza

Kubatura m³

Powierzchnia użytkowa 4.00 m²

Powierzchnia zabudowy m²

Wielkość działki 4.00 ha

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 824

Projekt opracowali	Imię i nazwisko	Podpis	Data
Gł. Projektant			
Projektant	inż. Jan Winter		
Kier. Pracowni	mgr inż.arch. Z.Ruczkowski upr. z art. 361 nr 2032/60		
Kier. Zespołu			
Kreślił			
Konsultant:	dr inż. Jerzy Jackowski		

Szczecin, dnia grudzień 1975 r.

METRYCZKA PARKU w Kasimierzu Pomorskim

1.	Adres:	<div> <div> miasteczko</div> <div>Kasimierz Pomorski</div> </div> <div> <div>gmina</div> <div>Będzino</div> </div> <div> <div>powiat</div> <div>Koszalin</div> </div> <div> <div>województwo</div> <div>Koszalin</div> </div>
2.	Nazwa parku:	<div> <div>aktualna</div> <div>brak</div> </div> <div> <div>dawna</div> <div>nieznana</div> </div>
3.	Rodzaj parku i stan jego zachowania:	Park podworski. Stan zachowania parku dostateczny
4.	Czas powstania:	Przełom XVIII i XIX w.
5.	Położenie parku:	10 km. na zachód od Koszalina w odległości 1 km od główniej drogi Koszalin - Kołobrzeg.
6.	Powierzchnia parku:	<div>ogółem ha -</div> <div>ok. 4 ha</div> <div>w tym wód w ha -</div> <div>-</div> <div>czy są na niej budynki i jakie</div> <div>biurowiec</div>
7.	Użytkownik parku:	Państwowy Ośrodek Hodowli Zarodowej Mścice - Gospodarstwo Kasimierz Pomorski
8.	Czy jest w rejestrze:	<div>data i nr. rejestru</div> <div>nie figuruje</div>
9.	Istniejące dokumentacje / data i autor /:	<div> <div>pomiar sytuacyjno wysokościowy</div> <div>brak</div> <div>inwentaryzacja zieleni</div> <div>brak</div> </div> <div> <div>studium historyczne</div> <div>brak</div> <div>założenia techn-ekonom.</div> <div>brak</div> </div> <div>techniczne, branżowe dokumentacje i ekspertyzy - brak</div>
10.	Przeprowadzone dotychczas remonty:	nie przeprowadzono

I. Krótka analiza historyczna

1. Ewolucja układu przestrzennego

Brak danych nie pozwala na prześledzenie etapów kształtowania przestrzennego parku.

2. Dawne plany

brak

3. Źródła do dziejów parku

brak

II. Charakterystyka stanu istniejącego

1. Układ przestrzenny

Kazimierz Pomorski leży w odległości ok. 10 km. na zachód od Koszalina.

Park jest położony po stronie północnej wsi i Gospodarstwa Kazimierz, w odległości 1 km od głównej drogi / Koszalin - Kołobrzeg - Szczecin /.

Teren parku obejmuje powierzchnię ok. 4 ha, z tego 0,02 ha zajmuje budynek biurowy, ok. 1 ha polana, kwietnik i płyta betonowa wokół biurowca, a 2,98 ha zajmuje zielen parkowa.

Od strony zachodniej park przylega do drogi publicznej / Sarbinowo - Będzino /, przy tym bezpośrednio za drogą znajdują się użytki rolne / pastwiska / i las przyległy do narożnika parku w części północno - zachodniej / zdjęcie 2 /.

Wzdłuż północnego boku przebiega rów, a po jego przeciwnej stronie rozciągają się rozległe tereny uprawne / pola /. Do wschodniej strony parku przylegają / od północy / : kępa sadzawień, pola, druga kępa sadzawień i zabudowania gospodarcze.

Zachodnią granicę parku stanowią zabudowania i podwórze gospodarcze. Tereny uprawne i zabudowania

przyległe bezpośrednio do parku stanowią własność gospodarstwa Kazimierz Pomorski.

Teren otaczający park jest równinny - tylko miejscami lekko sfalowany. Najbliższa okolica jest słabo zalesiona. Również zadrzewienia występują tu skąpo - przeważnie jako pojedyncze drzewa lub niewielkie grupy.

Kształt parku jest dość regularny, w rancie poziomym przybliżony do czworokąta, lekko wydłużonego ze wschodu na zachód. Powierzchnia natomiast jest umiarkowanie urozmaicona - równinna w części wschodniej i północnej; część zachodnia stanowi polanę opadającą lekko w kierunku zachodnim.

Stąd zauważalna jest niewielka różnica wysokości między częścią wschodnią a zachodnią parku.

Polana tworzy bardzo łagodny stok; nie wyniosłości jego stał dawniej pałac, z którego otwierała się szeroka perspektywa widokowa na rozległą dal łąk, pastwisk, i meandry rzeki Strzeżenicy, aż po linie widnokręgu. Tereny po tej stronie parku są stosunkowo dość dobrze zadrzewione.

Z innych ciekawych wizualnie efektownych zasobów przyrodniczych po tej stronie parku na uwagę zasługuje kilka powierzchni wodnych związanych z rzeką / płytkie podmokłe zakłębienia w obrębie równiny nadrzecznej/.

Łącznie z zadrzewieniami i kępą lasu przy narożniku parku stanowią one bardzo ciekawy akcent krajobrazowy okolicy.

Chećnie, w miejscu gdzie stał dawniej pałac zalegają gruzы. Miejsce to oraz najbliższe otoczenie jest zarosnięte borem czarnym i innymi gatunkami krzewów. Po stronie wschodniej dawnego pałacu rośnie ładna grupa cyprysików / 6 szt./, a po zachodniej drzewy dąb - pomnik przyrody, jesion wyniosły odm. zwisające i dąb stożkowaty.

W części parku po stronie zachodniej i południowej dawnego pałacu rozciągała się najbardziej ekspanowana powierzchnia trawiasta. Przylegała ona do drogi Sarbinowskiej, wysadzonej po obu stronach klonami i jesionami. Niedaleko tej drogi - na powierzchni trawia-

stej parku - wybudowano budynek biurowy, otoczony dookoła płytą betonową. Między biurowcem a drogą założony został kwiatnik / ogrodzony /.

Polana otoczona jest od północy i wschodu ścianami zieleni wysokiej, w których główne akcenty stanowią:

- a/ grupa grabów i modrzewi / w pobliżu drogi / - zdjęcie 3.
- b/ grupa świerków pospolitych / zdjęcie 4 / i kasztanowców.
- c/ buk czerwolistny, lipa długoogonkowa i jodła / zdjęcie 5 /.

Polana obecnie nie jest zagospodarowana - częściowo porośnięta trawą i chwastami. Brak jest także śladów po wyposażeniu dekoracyjnym / rzeźbach i t.p. / lub krzewach ozdobnych w obrębi nasadzeń polany.

Pozostała część parku / strona wschodnia i północna / stanowi zwarty maszyn zieleni wysokiej, w którym dominują świerki / grupowo / i modrzewie.

Poza tym występują pozostałe gatunki / pojedynczo / wykazane w arkuszu inwentaryzacyjnym.

W części północnej / bliżej drogi / niewielka powierzchnia zajęta jest przez drzewa owocne, a wyżej za nią, aż do granicy wschodniej występuje świerk w formie wydłużonej smugi.

Od północnego wschodu i wschodu do parku przylegają dwie kępy zadrzewienia.

W części wschodniej - nad samą granicą - istnieje fragment terenu wskazujący na to, iż był to dawniej staw - obecnie zaniedbany i zarośnięty / grzązawisko /.

Po stronie północnej nad ścianą parku biegnie rów melioracyjny. Na terenie parku nie odnaleziono śladów istnienia układu komunikacyjnego. Aktualnie brak jest w nim dróg.

Od drogi publicznej park jest ogrodzony solidnym płotem / siatką w ramach z kątownikami /, a od północy siatką zawieszoną na słupkach stalowych. Od wschodu ogrodzenia jest brak.

Południową granicę stanowią ściany budynków gospodarczych i odcinek płotu.

Główne osie widokowe biegną od pałacu w kierunku zachodnim.

Park jest zarośnięty i zaniedbany, w części środkowej należą niewiadomego pochodzenia duże kamienie.

Natomiast dobrze utrzymany jest fragment dookoła biurowca.

Skrócona inwentaryzacja roślin

Drzewa liściaste

1. Brzoza brodawkowata - *Betula verrucosa*
2. Buk pospolity - *Fagus sylvatica*
3. Buk pospolity odm. czerwoniastna - *Fagus sylvatica*
var. *atropurpurea*
4. Dąb szypułkowy - *Quercus robur*
5. Dąb szypułkowy odm. stożkowata - *Quercus robur* var.
fastigiata szt. 1
6. Grab pospolity - *Carpinus betulus*
7. Głóg dwuszyjkowy odm. pełnokwiatowa czerwona - *Crataegus*
oxyacantha var. *Pauli scarbet*
szt. 2.
8. Jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior*
9. Jesion wyniosły odm. zwisająca - *Fraxinus excelsior*
var. *pendula* szt. 2
10. Kasztanowiec biały - *Aesculus hippocastanum*
11. Kasztanowiec biały ^{czerny} - *Aesculus carnea* szt. 1
12. Klon jawor - *Acer pseudoplatanus*
13. Klon jawor odm. purpurowa - *Acer pseudoplatanus* var.
Purpureum
14. Klon pospolity - *Acer platanoides*
15. Lipa szerokolistna - *Tilia grandifolia*
16. Lipa długogonkowa - *Tilia petiolaris* szt. 1
17. Robinia akacjowa - *Robinia pseudacacia*
18. Topola - *Populus sp.*
19. Wiąz polny - *Ulmus campestris*
20. Wieraba lwa - *Salix caprea*
21. Grusza - *Pyrus sp.*
22. Jabłoń - *Malus sp.*

Drzewa iglaste

1. Cyprysik muthajski - *Chamaecyparis noot* szt. 6
katenensis
2. Jodła - *Abies sp.* szt. 3 / w tym 2
suche/.
3. Modrzew europejski - *Larix decidua*
4. Świerk pospolity - *Picea excelsa*

Krzewy

1. Bez czarny	- Sambucus nigra
2. Czeremcha pospolita	- Prunus padus
3. Forsycja	- Forsythia sp.
4. Jaskinowiec	- Philadelphus sp.
5. Leśniczyna pospolita	- Corylus avellana
6. Lilak pospolita	- Syringa vulgaris
7. Śnieguliczka biała	- Symphoricarpos albus
8. Śliwy	- Prunus sp. / sierośla/
9. Trzmielina pospolita	- Evonymus europaea
10. Malina kanioka	- Rubus saxatilis
11. Róża	- Rosa sp.
12. Żyliszek	- Dentaria sp.

Charakterystyka zadrzewień

W wyniku inwentaryzacji określono następujące ilości gatunków

1. drzew liściastych	- 21 gatunków
2. drzew iglastych	- 4 gatunki
3. krzewów	- 12 gatunków

W parku przeważają gatunki rodzime.

Obok tych rodzimych drzew spagdują się tutaj :

2 gatunki zadomowione / kasztanowiec biały i robinia/
1 brzy obce / kasztanowiec czerwony, jedla i cyprysik /.

W zadrzewieniu dominują następujące gatunki drzew:

a/ świerk	- 20 %
b/ modrzew	- 20 %
c/ jesion	- 10 %
d/ grab	- 10 %
e/ kasztanowiec	- 10 %
f/ klon	- 10 %
g/ wiąz	- 5 %

Pozostałe drzewa stanowią 15 % składu gatunkowego zadrzewienia i występują one przeważnie pojedynczo na terenie parku - rzadko po kilka sztuk.

Układ pionowy zadrzewień ma budowę wielopiętrową, w których warstwa/drzewiasta składa się z różnowiekowych ugrupowań, o różnym charakterze, wieku i wysokości, przenikających się wzajemnie na całej powierzchni zadrzewienia i nie

się nawzajem na całej powierzchni drzewostanu i nie układających się w wyraźne piętra. Struktura taka / zmienny w stosunkach przestrzennych / powstała wskutek braku opieki fachowej nad parkiem.

Taki stan spowodowany jest przerostem jednych i ubytkiem innych osobników.

Wiele drzew znalazło się w drzewostanie w sposób naturalny - samosiewny.

Rozsiewanie drzew /gatunkami/ w układzie poziomym jest dość regularne. Występują pojedynczo lub grupami /np. świerk i modrzew/.

Zróżnicowanie wieku drzew jest dość duże - wynika to z powyższych rozważań. Starodrzew szacuje się na 100 - 120 lat.

Wiele drzew - szczególnie tych, które powstały w sposób naturalny mieści się w granicach wieku od 20 - 40 lat.

W parku jest dość bujnie rozrośnięty podrost i podszyt - jest gęsty, a występują w nim wszystkie gatunki wykazane w "skróconej inwentaryzacji roślin".

Na uwagę zasługuje Kępa leszczyny, składająca się z grubych i pięknych, ukształtowanych ładnie osobników.

Stan zachowania parku i drzewostanu - dostateczny.

Stan zdrowotny drzew podstawowego zespołu zieleni wysokiej jest dobry. Jest jednak kilka drzew suchych / świerk i dwie jodły/.

W parku występuje kilka drzew wartych odnotowania:

1. Dąb szypułkowy odm. stożkowata - jest to dobrze ukształtowany i wysoki osobnik.
2. Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 3,65 m.
3. Pięknie ukształtowana lipa długocgonkowa
4. Jesion wyniosły odm. zwisająca
5. Jesion wyniosły o pierśnicy 1,40 m i obwodzie pnia 44,20 m.
6. Grupa pięknych modrzewi.
7. Grupa składająca się z 6 cyprysików
8. Dwie topole o pierśnicy 1,80 m i 1,20 m.

Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Park w Kazimiersu nie jest obiektem zabytkowym. Ma jednak niezaprzeczalne walory z punktu widzenia przyrodniczego i krajobrazowego.

Porównanie aktualnych stosunków przestrzennych i strukturalnych z istniejącymi w latach ubiegłych z uwagi na brak danych ikonograficznych jest niemożliwe.

Aktualny stan w przybliżeniu odpowiada pierwotnemu założeniu na co wskazują:

1. stan zachowania zadrzewień i ich przestrzenne rozmieszczenie. Zadrzewienia zajmują pierwotne powierzchnie.
2. zachowany powierzchniowo obszar polany - mieści się w pierwotnych granicach.
3. zachowane są proporcje pierwotnego rytmu w elementach pionowych oraz ich stosunek do płaszczyzn poziomych parku.
4. drzewostan nie uległ zmianom ilościowym i jakościowym - nastąpiło jedynie jego zagęszczenie w sposób naturalny / sukcesyjny/.

5. deformacji uległy obrzeża starodrzewia na styku z polaną. Brak opieki fachowej sprawił, że sama natura kształtuje własny ład przestrzenny wg. swych praw.

Zatarciu lub zniszczeniu uległy:

- a/ przypuszczalnie drogi parkowe / brak śladów/
- b/ pałac
- c/ staw
- d/ krzewy ozdobne na polanie

Po wojnie zbudowano na terenie parku budynek biurowy.

Park pozostaje obecnie w granicach pierwotnych.

4. Rola obiektu w krajobrazie

a/ zurbanizowanym
nie dotyczy

b/ naturalnym

Z uwagi na brak w najbliższej okolicy nasypów leśnych park i przyległe zadrzewienia utrzymują i wzbogacają lokalny krajobraz.

W połączeniu z zabudową tworzą dominujący motyw krajobrazu. Poza tym spełniają wielostronne funkcje lasu w krajobrazie.

Przez różnorodny skład gatunkowy są ściśle zespolone z okoliczną szatą roślinną.

Dla zabudowań gospodarstw stanowią element osłonowy od strony północnej / ok. 6 km od morza/.

Zadrzewienia parkowe i przyległe - podnoszą także walory estetyczne i higieniczne wsi.

III. Wniosek dotyczący:

=====

1. Granicy ochrony konserwatorskiej w zakresie :

a/ układu parku

Ochrona układu powinna iść w kierunku niedopuszczenia do dalszego zarastania parku i usuwania elementów zacieśniających ten układ.

Przez zagłuszanie cennych egzemplarzy, zarastanie polan oraz obrzeży grup starodrzewia tracą się kompozycja ogrodowa. W parku Karłowickim zauważalne są na granicy starodrzewia i polany /m. in. dotyczy to ściśniętego buka czerwonoлистnego/.

b/ ochrony ekologicznej.

Wewnątrz zespołu parkowego należy usunąć te osobniki, które powstały w sposób naturalny, a przez swą ekspansywność zagrażają roślinności wchodzącej w skład pierwotnego założenia. Zewnętrzenie - należy chronić ścieżki parku i przyległe kępy zadrzewień.

c/ ochrony kompozycji widokowej

Pólana posiada dalszy perspektywiczny bieg w krajobrazie po stronie zachodniej parku - stąd należy zakazać wznoszenia budowli po tej stronie parku.

2. Ewentualnej zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania całości parku i poszczególnych jego części.

Nieuszytkowany do tej pory obiekt należy zagospodarować dostosować do celów spacerowo - wypoczynkowych i rekreacyjnych dla miejscowej ludności,

3. Zakresu niezbędnej lub pożądanej renowacji.

Należy przeprowadzić następujące zabiegi:

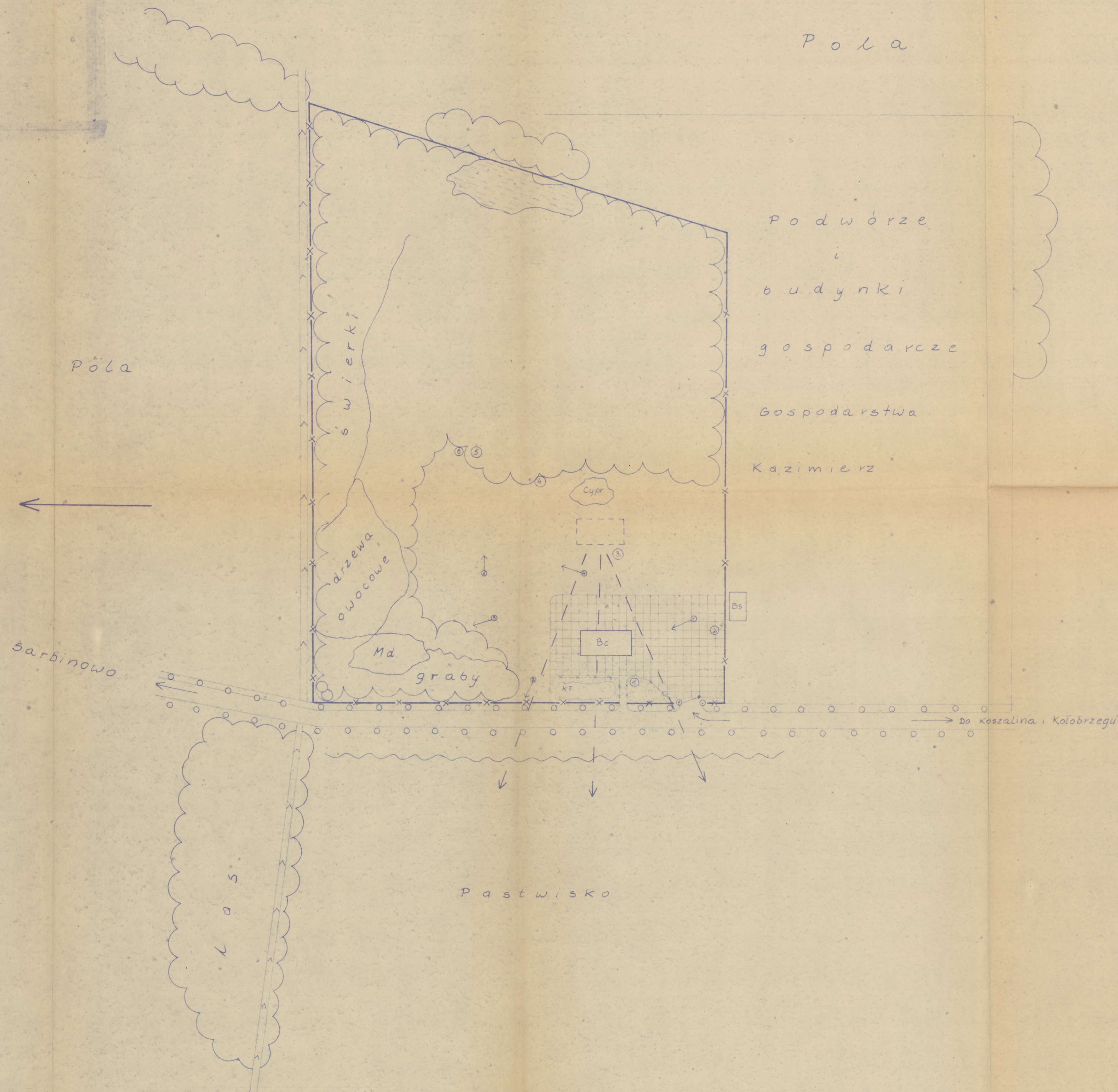
- 1/ usunąć zalegające grunty po dawnym pałacu i nawiazione kasienie.
- 2/ oczyścić staw / odmulić/
- 3/ przeprowadzić ciącia pielęgnacyjne i odsłaniające. W pierwszej kolejności usunąć drzewa suche.
- 4/ uporządkować polanę i wnętrza zadrzewień.
- 5/ wytyczyć i wprowadzić ciągi piesze.
- 6/ wyposażyć teren parku w niezbędne urządzenia / ławki i t.p./.

Park zasługuje na ochronę jako obiekt o wysokich walorach przyrodniczych /a. in. różnorodność gatunkowa/.

Jest on ponadto ważnym czynnikiem przyczyniającym się do harmonijnych powiązań zabudowań z otaczającym krajobrazem. Wchodzi także w skład biologicznej całości krajobrazu.

PLAN SYTUACYJNY PARKU W KAZIMIERZU

pow. KOSZALIN
skala 1:1000

LEGENDA

- b. pałac
- Bc biurowiec
- Bs budynek socjalny
- płyty betonowe
- KT kwiatnik trwały
- powierzchnie trawiaste
- teren zabagniony
- zespoły zadrzewień
- cypr grupa cyprysików
- zadrzewienie rzędowe
- jesion wyniosły odm. zwisająca
- dąb szypułkowy odm. stożkowata
- dąb szypułkowy
- lipa długookonkowa
- buk posp. odm. czerwonołistna
- jodła (Abies sp.)
- topole
- droga publiczna
- granica parku
- ogrodzenie
- rów
- oś widoku
- granica ochrony widoku
- stanowisko i kierunek zdjęć

fol. Grzegorz Solecki
Prawa autorskie zastrzeżone

Park w Kozimierzu Pomorskim , pow. Koszalin -

1/ Jesien wyniosły odm. zwisające - przed biurem gospodarstwa;
po prawej -biurowiec .

Fot.G.Solecki - neg.24173 PKZ Szczecin 1975r.

Park w Kozłowie Pomorskim , pow. Koszalin

- 2/ Fragment krajobrazu po zachodniej stronie parku/ za drogą do Sarbinowa/. Na planie pierwszym - łąka; w głębi niewielki las.

Fot. G.Solecki - neg. 24174 PKZ Szczecin 1975r.

fol. Grzegorz Solecki
Prawa autorskie zastrzeżone

Fort w Rosimierzu Pomorskim, pow. Koszalin

3/ Grupa młodzieży w części zachodniej parku.

Fot. G. Solecki - neg. 24178 PKZ Szczecin 1979r.

Park w Kazimierzu Pomorskim ,pow.Koszalin

4/ Północno-wschodni fragment polany - w głębi/pośrodku/ grupa
świerków pospolitych, w ścianie starodrzewia otaczającej
polanę.

Fot.G.Solecki- neg. 24175 PKZ Szczecin 1975r.

Park w Kasinierni Pomorskiej, pow. Koszalin

5/ Ściana starodrzewie nad polaną.

Od lewej; lipa długoogonkowa /*Tilia petiolaris*/, buk pospolity odm. czerwonołistna, oraz dwie jodły /*Abies sp.*/, w tym jedna sucha. W głębi / za jodłą suchą / - zespoły zieleni wysokiej w części wschodniej parku.

Fot. G. Solecki - neg. 24176 PKZ Szczecin 1975r.